

Mölnads stad

Förstudie av tillgänglighet av särskilt boende inom äldreomsorgen

Building a better
working world

Innehåll

1. Sammanfattning	2
2. Inledning	3
2.1. Bakgrund.....	3
2.2. Syfte och frågor.....	3
2.3. Avgränsning	3
2.4. Metod.....	4
2.5. Definitioner	4
3. Tillgänglighet inom särskilt boende.....	5
3.1. Nuvarande platser inom särskilt boende.....	5
3.2. Nuvarande kösituation.....	5
3.3. Åtgärder för att minska kön	6
3.4. Framtida behov av platser inom särskilt boende.....	7
3.5. Bedömning av enskildas behov av särskilt boende.....	8
4. Slutsats och reflektion.....	10
5. Svar på förstudiens frågor.....	11

Bilaga 1: Källförteckning

Bilaga 2: Urklipp från tjänsteskrivelse

1. Sammanfattning

EY har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Mölndals stad genomfört en förstudie avseende tillgänglighet inom särskilt boende. Syftet med förstudien har varit att översiktligt kartlägga hur vård- och omsorgsnämnden strategiskt arbetar med och följer upp tillgängligheten av särskilda boendeplatser inom äldreomsorgen.

I förstudien har konstaterats att det under en längre tid funnits kö till särskilt boende. År 2011 var det genomsnittliga antalet i kön omkring 10 till 20 personer. Motsvarande siffra år 2015 var 40 personer och kön beskrivs som konstant. Det framtida behovet av platser inom särskilt boende har analyserats i nämndens boendeplan 2016 – 2022 samt i en fördjupad behovsanalys. Enligt det prognosticerade behovet skulle antalet platser inom särskilt boende behöva utökas med 74 boendeplatser till år 2022. Det är dock oklart när nya platser inom särskilt boende kan komma att öppnas. Nämnden lämnade i oktober 2015 en begäran hos kommunstyrelsen att få göra en förstudie avseende ett nytt äldreboende.

År 2015 kunde staden inte verkställa 53 gynnande beslut om särskilt boende inom tre månader på grund av platsbrist. Staden riskerar att få betala vite om en enskild bedöms ha fått vänta oskäligt länge på att få sitt beslut verkställt. Vitet kan då uppgå till en miljon kronor per enskilt fall. Staden har ännu inte blivit dömd att betala något vite men risken för detta är överhängande enligt intervjuad förvaltningschef, i och med omfattningen på kön.

År 2015 fick vård- och omsorgsnämnden betala kostnader motsvarande 8,1 mkr för utskrivningsklara patienter som inte kunde lämna sjukhuset på grund av platsbrist inom särskilt boende och korttid.

I förstudien har ett antal risker för vård- och omsorgsnämnden identifierats:

- ▶ Risk att individers omsorgsbehov inte tillgodoses då biståndsbeslut inte kan verkställas på grund av platsbrist
- ▶ Risk att kommunen får betala vite för ej verkställda beslut
- ▶ Risk för kostnader för utskrivningsklara patienter som på grund av platsbrist inte kan lämna sjukhuset

2. Inledning

2.1. Bakgrund

I socialtjänstlagen (2001:453) ställs krav på att kommuner ska erbjuda stöd och hjälp till äldre som är i behov av insatser. Kommunen ska inrätta särskilda boendeformer för äldre människor som behöver särskilt stöd, så kallat särskilt boende. Socialtjänstlagen säger också att kommunen ska planera sina insatser för äldre.

I Mölndals stad fullgör vård- och omsorgsnämnden stadens uppgifter bland annat enligt lagar och förordningar inom hälso- och sjukvård samt insatser enligt socialtjänstlagen. Revisionen har under flera år uppmärksammat att det finns en kö till särskilt boende. Orsaken anges vara brist på tillgängliga bostäder. I nämndens verksamhetsredovisning 2015 framgår att flera beslut inte kunnat verkställas på grund av brist på plats i särskilt boende eller bostad med särskild service.

De förtroendevalda revisorerna har mot ovanstående bakgrund och med hänvisning till sin risk- och väsentlighetsanalys beslutat att genomföra en förstudie avseende tillgänglighet inom särskilt boende inom äldreomsorgen.

2.2. Syfte och frågor

Förstudien syftar till att översiktligt kartlägga hur vård- och omsorgsnämnden strategiskt arbetar med och följer upp tillgängligheten av särskilda boendeplatser inom äldreomsorgen. Förstudien inriktar sig på följande frågor:

- ▶ Vilken uppföljning, analys och planering gör nämnden av behov avseende särskilt boende?
- ▶ Hur samverkar nämnden med andra aktörer inom Mölndals stad kopplat till frågan om tillgänglighet av särskilt boende?
- ▶ Hur hanteras kön till särskilt boende avseende exempelvis prioriteringar och individuella behov?
- ▶ Vilka åtgärder har nämnden tagit för att minska kön till särskilda boenden?
- ▶ Vilka valmöjligheter har den enskilde angående placering på visst särskilt boende?

2.3. Avgränsning

Förstudien avser det strategiska arbetet med tillgänglighet inom äldreomsorgen. Förstudien omfattar stadens skyldigheter enligt socialtjänstlagen och avser vård- och omsorgsnämnden.

2.4. Metod

Förstudien har genomförts med hjälp av dokumentstudier och intervjuer (se bilaga 1). Samtliga intervjuade har beretts tillfälle att sakfelsesgranska rapporten för att säkerställa att den baseras på korrekta fakta och uttalanden.

2.5. Definitioner

För att underlätta läsningen beskriver vi nedan några nyckelbegrepp som används i förstudien.

I Mölndals stad bedrivs särskilda boenden med två olika inriktningar, *somatisk inriktning* och *demensboende*. Somatisk inriktning är boende för individer med omsorgsbehov. Demensboende avser boenden som är anpassade för personer med demenssjukdom.

Korttidsboende är en boendeform som avser en tillfällig vistelse på en korttidsenhet. Denna boendeform kan beviljas individer som inte kan få sina behov tillgodosedda i det egna hemmet. Det kan exempelvis röra sig om personer som varit inlagda på sjukhus och som behöver rehabilitering innan de kan återvända hem

Växelvård innebär att en individ växlar mellan att bo hemma och tillfälligt på ett korttidsboende. Växelvård används bland annat för att avlasta anhöriga som vårdar en nära anhörig i hemmet.

Enligt stadens lokalresursplan 2016 är *trygghetsboende* en boendeform som ska riktas till individer vars behov inte kan tillgodoses i hemmet, men som inte har behov av särskilt boende (somatisk inriktning). Boendet finansieras via hyresintäkter. I trygghetsboendet erbjuds vid behov främst vårdinsatser såsom hemtjänst eller hemsjukvård. Att flytta till trygghetsboende kräver inte biståndsbeslut, vilket övriga insatser ovan kräver.

3. Tillgänglighet inom särskilt boende

Inom vård- och omsorgsförvaltningen är *äldreboende* och *biståndsenheten* de verksamheter som främst arbetar med frågor knutna till särskilt boende. Äldreboende består av särskilt boende, korttidsenhet samt dagverksamhet. På biståndsenheten arbetar bland annat handläggare som bedömer enskildas behov av särskilt boende samt två planeringssekreterare. En planeringssekreterare arbetar med särskilt boende och korttidsplatser och en arbetar med boende inom LSS¹. Planeringssekreteraren inom särskilt boende arbetar övergripande med att administrera kön till särskilt boende och korttid.

3.1. Nuvarande platser inom särskilt boende

Sammanlagt har staden 530 boendeplatser fördelade på nio särskilda boenden. Två av dessa boenden drivs i extern regi. Med undantag för ett boende som enbart erbjuder demensvård så erbjuder samtliga boenden omvårdnad inom både somatik- och demenssjukdomar. Därtill har staden 27 korttidsplatser vilka är förlagda till två boenden. På ett av dessa bedrivs också växelvård. Staden har tre dagverksamheter för individer med minnesproblematik eller demensdiagnos som bor kvar i ordinarie boende.

3.2. Nuvarande kösituation

Det råder för närvarande brist på platser inom särskilt boende. I nämndens verksamhetsberättelse 2015 framgår att staden sammanlagt inte kunnat verkställa 53 beslut om särskilt boende inom tre månader under 2015. Från att ha varierat mellan omkring 10 till 20 personer i kö år 2011 var det genomsnittliga antalet i kön 40 personer år 2015. Stadens prognoser tyder på att behovet av särskilda boendeplatser kommer att vara relativt konstant de kommande åren. Nämndens presidium följer varje vecka upp rådande kösituation genom att ta del av en rapport som planeringssekreteraren för äldreboende sammanställer. Rapporten skickas även till förvaltningschef och områdeschef.

Om ett beslut om bistånd enligt socialtjänstlagen inte verkställs inom tre månader ska kommunen rapportera detta till Inspektionen för vård och omsorg (IVO). Om IVO bedömer att den enskilde fått vänta oskäligt länge kan kommunen dömas av förvaltningsrätten att betala en särskild avgift, så kallat vite. Enligt förvaltningschef har kommunen hittills inte blivit dömd att betala vite men risken är enligt förvaltningschefen överhängande i och med omfattningen på kön. Enligt områdeschef kan utdömt vite uppgå till en miljon kronor per enskilt fall.

I kön till särskilt boende finns bland andra utskrivningsklara patienter som befinner sig på sjukhus. Patienterna kan inte skrivas ut om det saknas plats på korttid eller särskilt boende och om deras vårdbehov är för omfattande för att tillgodose av hemtjänsten. Vård- och omsorgsnämnden har betalningsansvar för dessa patienter vilket motsvarar omkring 4000 kr per dag och patient. År 2015 uppgick nämndens kostnader för utskrivningsklara patienter till 8,1 mkr. Motsvarande siffra år 2014 var 4,7 mkr och 2,7 mkr år 2013. Nämndens kostnader

---

¹ Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade.

för utskrivningsklara patienter har därmed ökat. Nämnden har avsatt 8 mkr i budgeten till utskrivningsklara patienter år 2016, att jämföra med 5 mkr år 2015.

Om platser saknas på särskilt boende kan enskilda under en period istället beviljas insatser från hemtjänsten.

3.3. Åtgärder för att minska kön

Enligt nämndens verksamhetsberättelse 2015 har den genomsnittliga kötiden till särskilt boende minskat. År 2014 var kötiden 53 dagar från ansökningsdatum till erbjudet inflyttningsdatum medan kötiden 2015 i genomsnitt var 38 dagar. Nämnden skriver i verksamhetsberättelsen att kötiden har minskat till följd av ett antal vidtagna åtgärder. I förstudien har nedanstående åtgärder identifierats:

- ▶ Bifrost äldreboende med totalt 36 boendeplatser öppnades igen under 2014.
- ▶ Vid behov genomför biståndsenheten och hemtjänsten en genomlysning av kön till särskilt boende för att identifiera individer som istället kan få sina behov tillgodosedda genom utökade hemtjänstinsatser. Enligt förvaltningschefen rör det sig om omkring två till tre personer som har erbjudits utökade insatser under 2015.
- ▶ Förebyggande åtgärder bedöms minska kön till särskilt boende. För att underlätta för personer som vårdar en nära anhörig i hemmet erbjuds anhörigstöd, växelvårdsinsatser samt dagverksamhet.
- ▶ I oktober 2015 beslutade vård- och omsorgsnämnden att föreslå kommunstyrelsen att vård- och omsorgsförvaltningen, lokalförsörjningsenheten inom stadsledningsförvaltningen samt Mölndalsbostäder AB ska genomföra en förstudie av ett nytt äldreboende. Bakgrunden till beslutet var stadens lokalförsörjningsplan 2015 som visat på behov av ett nytt äldreboende med omkring 80 platser. Kommunstyrelsens arbetsutskott beslutade i december 2015 att uppdra åt aktörerna att genomföra en förstudie samt en fördjupad behovsanalys.
- ▶ I november 2015 gav vård- och omsorgsnämnden förvaltningen i uppdrag att genomföra en utredning kring att införa lagen om valfrihet (LOV) för särskilt boende. I tjänsteskrivelser till beslutet framgår att införandet av LOV kan innebära en snabbare byggnation av äldreboende. På kort sikt kan en snabbare byggnation leda till en kortare kö till särskilt boende, samtidigt som kostnaden för alternativa insatser för personer som står i kön blir lägre. Möjliga risker kopplade till att införa LOV framgår i ett urklipp från en av förvaltningens tjänsteskrivelser i bilaga 2.

Enligt förvaltningschefen kan en översyn av nivån på stadens biståndsbedömning vara ytterligare en åtgärd som skulle kunna minska kön. Om nämnden justerade nivån skulle det kunna leda till färre gynnande beslut om särskilt boende, vilket i sin tur skulle påverka kön².

3.4. Framtida behov av platser inom särskilt boende

I förstudien framgår att staden och vård- och omsorgsnämnden i ett flertal rapporter har analyserat framtida behov av platser inom särskilt boende. Analyserna visar att staden behöver utöka antalet platser inom såväl korttid, växelvård, demensboende och trygghetsboende.

Kommunstyrelsen antog i januari *Lokalresursplan 2016*. I lokalresursplanen framgår att stadens allt fler äldre leder till ett ökande behov av äldreboendeplatser. Enligt lokalresursplanen är ett nytt äldreboende med minst 60 platser år 2018 ett realistiskt perspektiv. Därtill kommer ytterligare 20 till 30 platser behövas fram till 2021. Behoven av platser med somatisk inriktning respektive inriktning mot demens varierar över tid. Därför är det enligt lokalresursplanen viktigt att de nya enheter som byggs är flexibla och vid behov kan ändra sin inriktning av vård.

Vård- och omsorgsnämnden antog i april *Boendepplan 2016 – 2022*. Där framgår att det totala prognosticerade behovet under perioden 2016-2022 skulle innebära en utökning av 74 boendeplatser inom särskilt boende. Enligt boendepplanen kan trygghetsboende vara en boendeform som ökar den enskildes möjlighet att bo kvar i det egna hemmet. Trygghetsboenden bedöms därför minska behovet av särskilt boende. Mölndals bostäder AB planerar enligt bolagets hemsida för att uppföra ett trygghetsboende i Lindome centrum med omkring 55 platser samt ett trygghetsboende med 66 platser i Bifrost.

Utöver ovan nämnda planer har förvaltningen under 2016 tagit fram en *fördjupad behovsanalys* som en del av arbetet med förstudien av ett nytt äldreboende. I behovsanalysen framgår att:

- ▶ En högre andel äldre bor på äldreboende i Mölndal jämfört med Västra Götaland och riket. Mölndal ligger på samma nivå som Göteborg och Stockholm.
- ▶ Det finns en ökad efterfrågan på platser inom demensboende. I behovsanalysen redovisas hur många personer som enligt Socialstyrelsens beräkningsmodell skulle behöva plats på demensboende. Enligt beräkningen skulle staden behöva utöka antalet demensplatser från dagens 255 till 298.
- ▶ Korttidsplatserna kommer troligtvis att behöva utökas mot bakgrund av en eventuell revidering av lagen om kommunernas betalningsansvar för viss hälso- och sjukvård³.

Under 2016 har områdeschefen samverkat med stadsbyggnadskontoret, serviceförvaltningen och Mölndalsbostäder avseende arbetet med den fördjupade

² Nivån på biståndsbedömningen framgår av den lokala vägledning som nämnden antog i februari 2015. Nivån framgår också i förvaltningens upprättade rutin om "Bedömning av rätt till särskilt boende".

³ Förslaget innebär bl.a. att antalet så kallade frist dagar utan betalningsansvar för kommunen minskar.

behovsanalysen. Samverkan kommer att fortsätta i och med förstudien inför ett eventuellt nytt äldreboende.

Områdeschef äldreboende träffar fyra gånger per år representanter för Mölndalsbostäder och serviceförvaltningen för att diskutera kommande lokalförsörjningsbehov samt underhållsbehov av befintliga lokaler. Förvaltningen samverkar även med stadsbyggnadskontoret i frågor som rör bostadanpassningar. Enligt förvaltningschefen ser förvaltningen att bostadsanpassningsbidragen kommer att öka i takt med kön till särskilt boende då fler blir kvar i ordinärt boende.

Enligt uppgift behöver antalet växelvårdsplatser utökas. På grund av platsbrist kan i dagsläget inte samtliga som beviljats växelvård erbjudas detta enligt förvaltningschefen.

3.5. Bedömning av enskildas behov av särskilt boende

Biståndsenheten bedömer om en enskild har behov av särskilt boende. I förstudien har vi tagit del av biståndsenhetens dokumenterade rutin för bedömning av rätten till särskilt boende. I rutinen framgår att särskilt boende beviljas till personer som har *omfattande* och *varaktiga* behov av hjälp. Omfattande behov definieras enligt rutinen som kontinuerliga insatser som behöver ges dygnet runt för att tillgodose den enskildes behov. Varaktigt behov definieras som att behovet inte är tillfälligt och inte kan avhjälpas med andra insatser, såsom rehabilitering i hemmet eller på korttidsenhet. Även hög ålder och otrygghet ska vägas in vid beslut om särskilt boende. Därtill ska den enskilde ska själv ha uttryckt önskemål om att flytta till särskilt boende och vara beredd att flytta inom tre månader.

3.5.1. Individens valfrihet och inflytande

Den som ansöker om särskilt boende kan önska vilket boende den vill bo på. På Mölndals stads hemsida beskrivs önskemål om särskilt boende enligt nedan.

"Du har möjlighet att lämna önskemål om vilket boende du vill bo på. Lägenheterna fördelas i första hand efter omvårdnadsbehov, men vi försöker ta hänsyn till ditt önskemål så långt det går. Om det inte är möjligt att tillgodose ditt önskemål, kan du under tiden få plats på ett annat boende. När det sedan blir en plats ledig på ditt önskade boende betalar du för flyttkostnaden"

Källa: Molndal.se

När en person får erbjudande om en plats på särskilt boende ska denne tacka ja eller nej till erbjudandet inom ett dygn enligt förvaltningens "flödesschema för ut- och inflytt äldreboende". Tackar personen ja informerar planeringssekreteraren individen om kontraktsdatum. Tackar personen nej dokumenteras det i akten och biståndshandläggare kontaktas. Om individen tackar ja till ett boende men önskar flytta till ett annat boende anmäls personen som aktuell för internflytt. Planeringssekreteraren ansvarar för att omfördela boende som finns på internflyttlistan.

Förvaltningschef uppger vid intervju att den enskilde har rätt att tacka nej till en erbjuden plats ett obegränsat antal gånger. Förvaltningen har dock infört en rutin att handläggare efter tredje tillfället som personen tackat nej ska följa upp om personen är i fortsatt behov av särskilt boende.

3.5.2. Prioritering inom kön

När en ansökan om särskilt boende beviljats lämnas utredningen till biståndsenhetens planeringssekreterare. Planeringssekreteraren tar del av samtliga utredningar och beslutar om prioriteringsordningen inom kön. Det är inte nödvändigtvis den som stått längst i kön som får erbjudande först.

Enligt den fördjupade behovsanalysen utgår staden från ett kösystem där omprioriteringar kan göras inom kön utifrån individuella behov. Personer som befinner sig på sjukhus eller på en korttidsplats prioriteras vid fördelning av platser på särskilt boende. För dessa grupper är kötiden som längst fyra veckor, enligt behovsanalysen. Förvaltningschefen uppger dock att kötiden för personer som befinner sig på sjukhus eller på en korttidsplats kan få vänta längre än så. För en individ som har hemtjänst och bor hemma är kötiden uppskattningsvis tre till fyra månader, enligt behovsanalysen.

4. Slutsats och reflektion

I förstudien kan konstateras att det råder kö till särskilt boende. Kön uppges vara relativt konstant och bestå av omkring 40 personer. Kön har ökat successivt under flera år och prognoser tyder på att behovet av särskilda boendeplatser kommer att kvarstå under överskådlig tid.

På grund av platsbrist kunde staden inte verkställa 53 gynnande beslut om särskilt boende under 2015. År 2015 fick nämnden betala kostnader motsvarande 8,1 mkr för utskrivningsklara patienter på grund av platsbrist inom särskilt boende och korttid. I förstudien har framkommit att det finns risk att nämnden kan få betala vite för icke-verkställda beslut.

Nämnden har analyserat sitt framtida behov av platser inom särskilt boende i boendepplan 2016 samt i en fördjupad behovsanalys. Det är dock oklart när nya boendeplatser kan komma att öppnas. Nämnden har vidtagit ett antal åtgärder för att minska kön, såsom en begäran hos kommunstyrelsen att få göra en förstudie avseende ett nytt äldreboende.

Det kan enligt vår mening inte anses säkerställt att de åtgärder som vidtagits är tillräckliga för att minska kön och för att i tid verkställa beslut om särskilt boende. Utifrån ovanstående har vi därför identifierat ett antal risker för vård- och omsorgsnämnden:

- ▶ Risk att individens omsorgsbehov inte tillgodoses då biståndsbeslut inte kan verkställas på grund av platsbrist
- ▶ Risk att kommunen får betala vite för ej verkställda beslut
- ▶ Risk för kostnader för utskrivningsklara patienter som på grund av platsbrist inte kan lämna sjukhuset

Vi rekommenderar revisorerna att fortsatt följa nämndens arbete med att verkställa och tillgodose beslut om särskilt boende.

5. Svar på förstudiens frågor

Fråga:	Svar:
<p>Vilka åtgärder har nämnden tagit för att minska kön till särskilda boenden?</p>	<p>Nämnden har vidtagit ett antal åtgärder för att minska kön. Under 2014 återöppnades ett särskilt boende med 36 boendeplatser. Vid behov genomförs en genomlysning av kön till särskilt boende för att se om någon individ kan få sitt behov tillfredsställt genom utökade hemtjänstinsatser. Förebyggande arbete med anhörigstödjare och växelvård genomförs för att underlätta för de som vårdar en nära anhörig i hemmet. Nämnden beslutade i oktober 2015 att föreslå kommunstyrelsen att få genomföra en förstudie av ett nytt äldreboende. Nämnden beslutade i november 2015 att ge förvaltningen i uppdrag att göra en utredning kring köpta äldreboendeplatser enligt LOV.</p>
<p>Vilken uppföljning, analys och planering gör nämnden av behov avseende särskilt boende?</p>	<p>Nämndens presidium får varje vecka en rapport över kön till särskilt boende. Nämnden har gjort en analys av och planering för kommande behov av platser inom särskilt boende i nämndens boendeplan 2016 – 2022. Utöver detta har förvaltningen tagit fram en fördjupad behovsanalys. Den är en del av arbetet med förstudien av ett nytt äldreboende. Därtill analyseras kommande behov av platser inom särskilt boende i stadens övergripande lokalresursplan 2016.</p>
<p>Hur samverkar nämnden med andra aktörer inom Mölndals stad kopplat till frågan om tillgänglighet av särskilt boende?</p>	<p>Om platser saknas på särskilt boende kan enskilda under en period istället beviljas insatser från hemtjänsten. Områdeschef för äldreboende träffar fyra gånger per år representanter för Mölndalsbostäder och serviceförvaltningen för att diskutera lokalförsörjningsbehov. Områdeschefen har samverkat med stadsbyggnadskontoret, serviceförvaltningen och Mölndalsbostäder avseende arbetet med den fördjupade behovsanalysen. Därtill samverkar förvaltningen med stadsbyggnadskontoret kring</p>

	boendeanpassningar som möjliggör för den enskilde att bo kvar längre i hemmet.
Vilka valmöjligheter har den enskilde angående placering på visst särskilt boende?	Den enskilde har möjlighet att lämna önskemål om vilket boende den vill bo på. Om det inte är möjligt att tillgodose önskemålet erbjuds annat boende och personen registreras på listan för internflytt. När en plats på det önskade boendet blir ledigt meddelas personen i fråga.
Hur hanteras kön till särskilt boende avseende exempelvis prioriteringar och individuella behov?	Staden har ett prioriterat kösystem där personer som befinner sig på sjukhus eller på en korttidsplats prioriteras. Planeringssekreteraren på biståndsenheten tar del av samtliga utredningar som lett fram till ett gynnande beslut om särskilt boende. Planeringssekreteraren gör därefter en prioritering inom kön utifrån individuella behov.

Göteborg den 7 juni 2016

Maria Carlsrud Felander
Verksamhetsrevisor
Ernst & Young AB

Elin Cronholm
Verksamhetsrevisor
Ernst & Young AB

Liselott Daun
Certifierad kommunal yrkesrevisor
Kvalitetssäkrare

Bilaga 1: Källförteckning

Intervjuer

I förstudien har intervjuer har genomförts med följande funktioner:

- ▶ Förvaltningschef vid vård- och omsorgsförvaltningen*
- ▶ Områdeschef äldreomsorg vid vård- och omsorgsförvaltningen

*Vid förstudiens genomförande var förvaltningschefen även tillförordnad biståndschef.

Dokumentation

Bedömning av rätt till särskilt boende (Vård- och omsorgsförvaltningen 2015-12-17)

Boendeplan 2016 – 2022 (Vård- och omsorgsnämnden 2016-04-21)

Flödesschema vid ut- och inflytt äldreboende (Vård- och omsorgsförvaltningen 2014-02-05)

Lokalresursplan 2016 (Kommunstyrelsen 2016-01-27)

Lokal vägledning gällande insatser enligt socialtjänstlagen (Vård- och omsorgsnämnden 2015-02-26)

Molndal.se:

<http://www.molndal.se/medborgare/omsorgochhjalp/boendensarskilda/aldreboende.4.47315bb7131d8f123cf800012993.html> Hämtad den 2 maj 2016.

Protokoll från vård- och omsorgsnämndens sammanträde 2015-10-22

Protokoll från vård- och omsorgsnämndens sammanträde 2015-11-26

Reglemente för vård- och omsorgsnämndens reglemente (Kommunfullmäktige 2013-02-20)

Tjänsteskrivelse Fördjupad behovsanalys (Vård- och omsorgsförvaltningen 2016-04-04)

Tjänsteskrivelse Ekonomisk konsekvens vid införande av valfrihetssystem på stadens äldreboende (Vård- och omsorgsförvaltningen 2015-05-28)

Tjänsteskrivelse Valfrihetssystem enligt LOV i särskilt boende i Mölndals stad (Vård- och omsorgsförvaltningen 2014-11-28)

Verksamhetsberättelse 2014 (Vård- och omsorgsnämnden 2015-03-26)

Verksamhetsberättelse 2015-2017 (Vård- och omsorgsnämnden 2016-03-17)

Verksamhetsplan 2016-2018 (Vård- och omsorgsnämnden 2015-12-17)

Bilaga 2 Urklipp från tjänsteskrivelse

Urklipp från tjänsteskrivelse Valfrihetssystem enligt LOV i särskilt boende i Mölndals stad (Vård- och omsorgsförvaltningen 2014-11-28).

Mölndals stad

Tjänsteskrivelse

Dnr VON 280/14

Vård- och omsorgsförvaltningen
Kvalitet- och beställarenheten
Ekonomi- och IT-enheten

Datum 2014-11-28

Bedömning

Ett införande av LOV i särskilt boende är komplicerat och medför ställningstagande inom ett flertal områden vars effekter och konsekvenser för Mölndals stad kan inte förliggande tjänsteskrivelse bedöma. Detta gäller bland annat områden som mervärdesskatt, statsstöd och fastighetsfrågor. De ekonomiska förutsättningarna måste utredas för att få fram en konkurrensneutral ersättningsmodell. Konsekvenser kring ekonomi måste tydliggöras ytterligare.

Endast ett fåtal kommuner har infört LOV i särskilt boende och de har därtill som regel endast tillämpat systemet under ett fåtal år. Kommunerna har valt olika modeller för valfriheten. Utredningar om effekter och konsekvenser av införandet av LOV i särskilt boende saknas. De brukarundersökningar och nationella studier som har genomförts av LOV har företrädesvis avsett hemtjänsten. Detta gör att det i nuläget inte är möjligt att basera en konsekvensanalys av LOV i särskilt boende på nationella eller andra kommuners erfarenheter.

Av särskild betydelse är stadens förfogande av platser i särskilt boende, då det är staden som bär ansvar för att den enskilde får den vård och omsorg denna har behov av. Detta innebär exempelvis att, för det fall en leverantör utesluts eller träder ur valfrihetssystemet, måste staden säkerställa att de boende kan få en annan plats. Detta förfarande kan vara komplicerat inom LOV för det fall staden inte äger eller hyr verksamhetslokalerna. Detta skulle kunna vara särskilt känsligt för det fall en enskild leverantör skulle inta en dominerande ställning i det samlade utbudet

Ett renodlat valfrihetssystem enligt LOV innebär fri etableringsrätt för leverantörer. Staden kommer inte att ha full kontroll över utbudet. En överetablering kan för staden innebära sämre beläggningsgrad i egenregi eller för andra leverantörer som kan tvingas i konkurs.

Staden kan välja att införa en parallell tillämpning av LOV och LOU samt drift i egenregi. En parallell tillämpning av LOU och LOV innebär att staden tillåter viss ny etablering. För den enskilde/sökande innebär detta alternativ full valfrihet mellan boenden, oavsett enligt vilken lag de upphandlats. Om krav på olika profiler införs, kan det ge fler valmöjligheter. Riktlinjer för valfrihetssystem med inriktning parallell tillämpning av LOV, LOU samt egenregi i särskilt boende måste utarbetas.